

BUURTEN IN DE BUURT

AFVALSCHEIDING:

EEN PUINHOOP?

**RAPPORTAGE VAN EEN BUURTONDERZOEK
NAAR HET GESCHIEDEN AANBIEDEN VAN PLASTICAFVAL**

SP VEENENDAAL, 2012

INHOUDSOPGAVE

Onderdeel/Hoofdstuk	Paginanrs.
Samenvatting	3
Methodische Verantwoording	4,5
Antwoorden; totaal	6
Antwoorden; Veenendaal Oost	7,8
Antwoorden; Schrijverspark	9
Antwoorden; Franse Gat	10,11
Antwoorden; Veenendaal West	12, 13
Conclusies, Discussie, Aanbevelingen	14, 15
Artikel: Plastic held op sokken	16, 17, 18

COLOFON

Tekst	Barbara Passchier en Jan Breur (m.u.v. artikel: Plastic held op sokken)
Onderzoek (enquêteurs)	Baukje Breur-Hiemstra, Charlie Passchier, Jochien Timmer, Marcel van Nieuwamerongen, Emile Ike, Sietse van der Bij, Nico van Ginkel
Dataverwerking	Barbara Passchier
Vormgeving	Jan Breur, naar de huisstijl van de SP (Thonik)
Afbeelding Omslag	Socialistische Partij; Logo 'Buurten in de Buurt'
Initiatief	Baukje Breur-Hiemstra
Dank aan	Iedereen die heeft meegewerkt aan dit onderzoek.

EERDER VERSCHENEN (meest recent)

<i>Reeks</i>	<i>Titel</i>	<i>Jaartal</i>
Buurten in de Buurt	Werkzaamheden Westersingel	2011
Buurten in de Buurt	Thuis in het Zuiderkruis	2011
Veense Zaken	De Grote Bezuinigingen	2011
Veense Zaken	Op Bezoek bij IW4	2011
Een Punt van Zorg	Huisartsenpost Veenendaal	2011

Deze en andere rapporten zijn te bestellen via veenendaal@sp.nl

SAMENVATTING

In de gemeente Veenendaal wordt sinds ongeveer een jaar het plastic afval gescheiden opgehaald door de vuilnisdienst. Om te meten in hoeverre de het apart ophalen van plastic afval een succes is, heeft de SP een enquête gehouden onder de bevolking.

Uit de enquête, die verspreid is onder 400 huishoudens, komen de volgende resultaten naar voren (gemiddeld over 4 wijken).

Gemiddeld aantal personen per huishouden; 2,8

Gemiddeld scheidt 59,9% van de mensen hun plastic afval

22,4 % van de mensen doet dit niet, omdat ze er geen opslag ruimte voor hebben.

22,4% van de mensen verzamelt iedere maand drie of meer zakken plastic. Dit aantal zou nog hoger worden als het ruimte gebrek opgeheven zou worden.

28,2 % van de geënquêteerden ondervind nadeel van het scheiden van plastic.

44,2 % van de mensen zou willen dat het plastic samen met de grijze kliko wordt opgehaald.

55,5% van de mensen zou gebruik maken van een opslagplaats voor plastic in de buurt.

Een belangrijke conclusie die te trekken is, is dat het gescheiden ophalen van (plastic) afval verre van optimaal functioneert. Het plastic wordt naar smaak van de ondervraagden onvoldoende frequent opgehaald. Tevens wordt de wijze van opslag als hinderlijk ervaren.

We bevelen hierom een herbezinning aan over het ophalen van afval in het algemeen en plastic in het bijzonder. Deze herbezinning zou de wijze van plasticscheiding, de frequentie van ophalen, de samenstelling van het klikopakket en de inrichting ervan moeten omvatten.

METHODISCHE VERANTWOORDING

PROBLEEMSTELLING

De aanleiding van dit onderzoek, is een constatering van één van onze leden, zoals hieronder verwoord.

“Als ik de eerste dinsdag van de maand door de straat loop, zie ik dat er naast een aantal kliko's ongeveer evenveel zakken met plastic klaar staan om opgehaald te worden. Onze huishouding bestaat uit drie personen en gemiddeld verzamel ik per maand drie zakken plastic afval. Als dit het gemiddelde van elke huishouding is, betekent dit dat één op de drie huishoudingen het vuil niet scheidt.”

Bron: Actieplan gescheiden huisvuil, SP Veenendaal 2012

Er wordt een discrepantie geconstateerd tussen:

- 1) De hoeveelheid plasticafval die door de eigen huishouding wordt verzameld
- 2) De hoeveelheid plasticafval die door andere huishoudingen zou moeten worden verzameld, op basis van een schatting naar aanleiding van het eigen verzamelde plasticafval
- 3) De daadwerkelijke hoeveelheid opgehaald plasticafval in de buurt.

Deze discrepantie roept het beeld op, dat het scheiden van plasticafval geen gemeengoed is in de buurt. De vraag is wat mensen weerhoudt om het afval te scheiden.

DOELSTELLING

De geconstateerde discrepantie zal gecontroleerd moeten worden. Hierom kwamen wij tot het besluit een enquête te houden in Veenendaal, over de mate waarin het plasticafval gescheiden wordt, en waarom mensen zich hier al dan niet mee bezighouden.

Doel van dit onderzoek is dan ook een inventarisatie te maken van

- 1) De mate waarin plastic afval daadwerkelijk gescheiden wordt
- 2) De motieven van mensen om wel of niet plastic afval gescheiden te verzamelen
- 3) Mogelijke verbeteringen in kaart te brengen

Deze actie heeft tevens als doel gegevens te krijgen om een politiek voorstel in de raad over vergroting van deelname van gescheiden huisvuil te beargumenteren.

AANPAK

Gekozen is om een enquête huis aan huis te verspreiden in vier verschillende buurten met vier verschillende demografische profielen. Zodoende neemt de representativiteit van de steekproef toe, ten opzichte van het bevragen van slechts één buurt.

Onze keuze viel op Veenendaal Oost (nieuwbouw), Schrijverspark (flats, sociale huur), Franse Gat (eengezinswoningen, sociale huur) en de Schepenbuurt (eengezinswoningen, koop).

De vorm van de enquête wordt wel eens KISS (keep it simple, stupid) genoemd. Alle vragen, inclusief begeleidende tekst, passen op één a4-tje. We hebben getracht de vragen (multiple choice) zo eenduidig mogelijk te maken. Zodoende bestaat er voor de respondent geen enkel misverstand over wat er precies bedoeld wordt. Voor de verwerking is het dan ook makkelijker om een overzicht in de reacties te creëren. Dat die eenduidigheid in de praktijk soms tegenvalt, daarover zullen in de discussie enige woorden worden gewijd.

Aanvullend op de multiple choice hebben wij de mogelijkheid aan de respondenten de mogelijkheid geboden om zelf ook toelichtingen, aanvullingen, nuanceringen en suggesties te geven. Dit geeft een nauwkeuriger beeld van de opvattingen van buurtbewoners.

POPULATIE EN RESPONS

Door in vier verschillende buurten te enquêteren, hopen we een beeld te schetsen dat recht doet aan de diversiteit in de Veenendaalse samenleving. In elk van de buurten hebben we 100 enquêtes uitgezet; de respons was wisselend. Echter, altijd boven de 10% - in drie van de vier buurten daar zelfs ver boven. In onderstaande tabel geven wij de spreiding in respons weer.

Onderzoekspopulatie 'afvalscheiding' SP Veenendaal		
Wijk	Populatie	Respons
Veenendaal Oost	100	32
Schrijverspark	100	12
Franse Gat	100	39
Veenendaal West	100	63
TOTAAL	400	146 (= 36,5%)

VERWERKING

De gegeven antwoorden zijn per wijk bij elkaar opgeteld en omgezet in percentages. Hiermee geven we een beeld van hoe groot het aandeel respondenten binnen een bepaalde groep is dat voor een bepaald antwoord kiest. De percentages zijn afgerond tot één decimaal.

Omdat niet in iedere buurt de respons even groot was, maar wij wel iedere buurt even zwaar willen laten wegen, hebben wij in de berekening van de totalen een correctie aangebracht. Deze correctie bestaat eruit dat wij de percentages niet berekend hebben vanuit de individuele enquêteformulieren, maar het gemiddelde hebben genomen van de percentages van de vier verschillende buurten. Hierin telt elke buurt één keer.

ANTWOORDEN; totaal

Gemiddelde van de vier buurten samen.

1. Gemiddeld huishouden: 2,8 personen

2. Biedt u uw plastic afval gescheiden aan?

Ja 59,9 %

Nee 40,1 %

3. Zo nee, wat is de reden dat u dit niet doet?

Ik houd me niet zo met het milieu bezig 3,1 %

Ik gebruik haast geen plastic 5,4 %

Ik vind het zinloos 4,6 %

Ik heb er geen opslagruimte voor 22,4 %

Onbeantwoord 59,3 %

Ander antwoord 4,9 %

4. Hoeveel plastic afval verzamelt u in een maand?

1 zak 18,2 %

2 zakken 28,5 %

3 of meer zakken 22,4 %

Onbeantwoord 27,0 %

5. Ondervindt u nadelen aan het scheiden van het afval?

Nee 48,1 %

Ja, namelijk... 35,7 %

Onbeantwoord; 16,1 %

6. Hoe vaak wilt u dat uw plastic afval opgehaald wordt?

1 keer in de week 19,4 %

Samen met de grijze klike. 44,2 %

Zoals het nu gaat, 1keer per maand 24,3 %

Onbeantwoord 12,0%

7. Als er in uw buurt een opslagplaats zou zijn voor plastic, zou u daar dan liever gebruik van willen maken?

Ja 55,5 %

Nee 38,6 %

Onbeantwoord 5,9 %

ANTWOORDEN Veenendaal Oost.

1. Gemiddeld huishouden: 3,8 personen

2. Biedt u uw plastic afval gescheiden aan?

Ja	56,3 %
Nee	43,7 %

3. Zo nee, wat is de reden dat u dit niet doet?

Ik houd me niet zo met het milieu bezig.	0,0 %
Ik gebruik haast geen plastic.	6,3%
Ik vind het zinloos.	12,5 %
Ik heb er geen opslagruimte voor	25%
Onbeantwoord;	56,3%

4. Hoeveel plastic afval verzamelt u in een maand?

1 zak	6,3%
2 zakken	31,3%
3 of meer zakken	25 %
Onbeantwoord	37,5%

5. Ondervindt u nadelen aan het scheiden van het afval?

Nee	43,7%
Ja, namelijk...	43,7 %
Onbeantwoord;	12,5 %

Regelmatig werden de volgende nadelen genoemd

- Het neemt bij de mensen in huis en in de tuin veel ruimte in beslag.
- Het wordt niet vaak genoeg opgehaald waardoor er nog meer ruimte gebrek ontstaat en men niet in staat is al het plastic te scheiden.
- Als men een keer vergeet het afval buiten te zetten betekent dat dat het 2 maanden in huis opgeslagen moet worden.
- Doordat het lang in huis ligt gaat het afval stinken.
- De zakken die buiten op straat liggen zijn geen leuk gezicht, het geeft een slordige aanblik.
- Dieren en jeugd verplaatsen zakken wat bovenstaande nadeel alleen maar groter maakt.
- Men heeft al heel veel verschillende bakken in huis, want er moet al zoveel gescheiden worden; GFT, gewoon afval, papier, glas, kleding, chemisch afval en grofvuil

6. Hoe vaak wilt u dat uw plastic afval opgehaald wordt?

1 keer in de week.	15,6%
Samen met de grijze klike.	50 %
Zoals het nu gaat, 1keer per maand	15,6%
Onbeantwoord;	18,8 %

7. Als er in uw buurt een opslagplaats zou zijn voor plastic, zou u daar dan liever gebruik van willen maken?

Ja	62,5 %
Nee	37,5 %

Overige opmerkingen

- Enkele mensen brengen het plastic zelf weg.

ANTWOORDEN Schrijverspark

1. Gemiddeld huishouden: 2,2 personen

2. Biedt u uw plastic afval gescheiden aan?

Ja	41,7 %
Nee	58,3%

3. Zo nee, wat is de reden dat u dit niet doet?

Ik houd me niet zo met het milieu bezig.	8,3%
Ik gebruik haast geen plastic.	0,0%
Ik vind het zinloos.	0,0 %
Ik heb er geen opslagruimte voor.	33,3 %
Ander antwoord, namelijk:	16,6 %
Onbeantwoord;	41, 7%

Andere antwoorden;

- Men wist niet dat plastic apart verzameld werd.

4. Hoeveel plastic afval verzamelt u in een maand?

1 zak	33,3 %
2 zakken	25%
3 of meer zakken	8,3%
Onbeantwoord;	33,3%

5. Ondervindt u nadelen aan het scheiden van het afval?

Nee.	41,7%
Ja, namelijk...	25 %
Onbeantwoord;	33,3 %

Genoemde nadelen;

De woonstichting heeft daar de voorziening voor. (??? voorziening of verantwoordelijkheid? En waarom zou dat een nadeel zijn?)

6. Hoe vaak wilt u dat uw plastic afval opgehaald wordt?

1 keer in de week.	41,7%
Samen met de grijze klike	33,3 %
Zoals het nu gaat, 1keer per maand	16,6 %
Onbeantwoord;	8,3 %

7. Als er in uw buurt een opslagplaats zou zijn voor plastic, zou u daar dan liever gebruik van willen maken?

Ja	83,3 %
Nee	8,3 %
Onbeantwoord;	8,3 %

ANTWOORDEN Franse Gat

1. Gemiddeld huishouden: 2,2 personen

2. Biedt u uw plastic afval gescheiden aan?

Ja	66,6 %
Nee	33,3%

3. Zo nee, wat is de reden dat u dit niet doet?

Ik houd me niet zo met het milieu bezig.	2,5%
Ik gebruik haast geen plastic.	10,3%
Ik vind het zinloos.	2,5 %
Ik heb er geen opslagruimte voor.	18%
Onbeantwoord;	64,1%

4. Hoeveel plastic afval verzamelt u in een maand?

1 zak	18 %
2 zakken	33,3%
3 of meer zakken	18 %
Onbeantwoord;	30,7 %

5. Ondervindt u nadelen aan het scheiden van het afval?

Nee.	53,8%
Ja, namelijk...	35,9 %
Onbeantwoord;	10,3 %

Regelmatig werden de volgende nadelen genoemd;

- Men heeft te weinig ruimte om al het plastic een maand lang op te slaan, de losse zakken zorgen voor rommel in huis.
- Zakken worden buiten gezet nadat het al is opgehaald. Die blijven dan dus de hele maand buiten staan. Dat geeft zwerfafval en geeft een slordige aanblik.
- Zakken worden niet altijd op hetzelfde tijdstip opgehaald of worden helemaal niet opgehaald. Ook dit heeft tot gevolg dat de zakken de hele maand blijven liggen.
- Er worden steeds meer soorten afval gescheiden, dit kost moeite.
- Men ziet het niet terug in de jaarlijkse afvalstoffenheffing, de burger houdt er financieel niks aan over.

6. Hoe vaak wilt u dat uw plastic afval opgehaald wordt?

1 keer in de week.	10,3%
Samen met de grijze klike.	38,4%
Zoals het nu gaat, 1keer per maand	38,4%
Onbeantwoord;	12,8%

7. Als er in uw buurt een opslagplaats zou zijn voor plastic, zou u daar dan liever gebruik van willen maken?

Ja	41%
Nee	48,7%
Onbeantwoord;	10,3%

Andere mogelijke manieren om plastic te scheiden die genoemd zijn:

- In Rhenen heeft men een houder voor de zakken gekregen. Dan liggen de zakken niet los in huis.
- Enkelen zouden een gezamenlijke container gebruiken, anderen menen dat er dan juist meer rotzooi ontstaat.
- Iemand wil een extra klike.
- Waarom kunnen sommige huishoudens geen GFT klike/scheidingsmogelijkheid krijgen?

ANTWOORDEN Veenendaal West

1. Gemiddeld huishouden: 2,8 personen

2. Biedt u uw plastic afval gescheiden aan?

Ja 75 %

Nee 25%

3. Zo nee, wat is de reden dat u dit niet doet?

Ik houd me niet zo met het milieu bezig. 1,6%

Ik gebruik haast geen plastic. 5%

Ik vind het zinloos. 3,3%

Ik heb er geen opslagruimte voor. 13,3%

Onbeantwoord; 75 %

Ander antwoord, namelijk; 3,3 %

- Het kost te veel moeite
- Het is smerig en ongezond. Een bron van bacteriën waar je iedere keer je handen in steekt als je weer iets in de zak stopt. Op de dag van ophalen liggen de zakken opgestapeld in de zon waar de bacteriën zich verder verspreiden.
- Het is verspilde moeite, machines bij de vuilverbranding kunnen het plastic van het andere afval scheiden.

4. Hoeveel plastic afval verzamelt u in een maand?

1 zak 15%

2 zakken 21,6%

3 of meer zakken 38,3 %

Onbeantwoord; 25%

5. Ondervindt u nadelen aan het scheiden van het afval?

Nee. 53,3%

Ja, namelijk... 38,3%

Onbeantwoord; 8,3%

Regelmatig werden de volgende nadelen genoemd

- Het zorgt voor rompslomp, het kost veel moeite en geeft relatief weinig resultaat
- Veel mensen hebben er de ruimte niet voor en de zakken zorgen voor rommel in huis.
- In huis, in de schuur en op straat gaan de zakken stinken, vooral vleesbakjes.
- Het zorgt voor veel rommel en zwerfafval op straat. Onder andere doordat dieren de zakken open trekken.
- Het plastic wordt niet vaak genoeg opgehaald, wat zorgt voor eerder genoemde redenen, namelijk ruimtegebrek, rommel en stank.

6. Hoe vaak wilt u dat uw plastic afval opgehaald wordt?

1 keer in de week	10%
Samen met de grijze klike.	55 %
Zoals het nu gaat, 1keer per maand	26,6 %
Onbeantwoord;	8,3 %

7. Als er in uw buurt een opslagplaats zou zijn voor plastic, zou u daar dan liever gebruik van willen maken?

Ja	35 %
Nee	60 %
Onbeantwoord;	5 %

Andere mogelijke manieren om plastic te scheiden die genoemd zijn:

- Sommige mensen zouden een vierde klike willen.
- Anderen vinden dat er juist geen klike bij mag komen, wel een grijze klike met scheidingswand. Het afval is dan gescheiden, maar neemt geen extra ruimte in beslag.
- Iemand wilde de mogelijkheid om de papier klike in te ruilen voor plastic klike, het papier kan naar de kerk gebracht worden.
- Zou een container met een perssysteem mogelijk zijn?
- Het apart inzamelen van plastic is achterhaald. In de vuilverbranding wordt al het plastic tussen het vuilnis 'uitgeblazen'.

Overige opmerkingen

- Zou blik scheiden ook een mogelijkheid zijn?
- Geënquêteerde is teleurgesteld in de gemeente. Er wordt geen gehoor gegeven aan de burger bijvoorbeeld met betrekking tot het groen beleid.

CONCLUSIES, DISCUSSIE, AANBEVELINGEN

CONCLUSIES

- In drie van de vier buurten komt regelmatig naar voren dat men ontevreden is over het middel dat gebruikt wordt om plastic afval in te scheiden en te bewaren, namelijk de losse plastic zakken. Het zorgt voor rommel en stank in huis, het geeft zwerfafval en een slordige aanblik in de buurt.
- De frequentie van ophalen, namelijk eens per maand, zorgt ervoor dat bovenstaande nadelen groter worden.
- Sommige geënquêteerden ervaren het scheiden van meer afval op zichzelf als nadeel. Het bewust nadenken over het deponeren van verschillende soorten afval kost moeite.

DISCUSSIE

- **Over de resultaten**
 - De representativiteit van de respons uit het Schrijverspark is beperkt. Dit komt enerzijds door het lage aantal geretourneerde enquêtes; anderzijds door enkele tegenstrijdigheden die wij in de beantwoording aantreffen.
 - Gezien de aard van het onderzoek (een globale peiling; geen wetenschappelijke studie) en het feit dat de respons toch boven de 10% lag, hebben wij gemeend deze antwoorden toch als bruikbaar te beschouwen.
- **Over de methode**
 - We hebben, zoals in de methodische verantwoording vooraf is gemeld, getracht om de vragen zo eenvoudig en eenduidig mogelijk te maken. Uit het feit dat enkele respondenten tegenstrijdige of anderszins lastig te interpreteren antwoorden gaven, blijkt dat dit niet altijd gelukt is.
 - Met name de open vragen, of de mogelijkheid om zelf iets aan te geven, leidde tot enkele antwoorden die zich wat moeilijker lieten begrijpen. Bij de multiple choice was dit nauwelijks het geval, hoewel ook hier af en toe tegenstrijdigheid in de beantwoording te vinden was.
 - De mogelijkheid om zelf zaken aan te dragen willen wij graag behouden in de toekomst. Over het algemeen bieden ze juist verduidelijking, toelichting en nuancering.
 - Het goed invullen van de formulieren blijft uiteindelijk een verantwoordelijkheid van de respondenten zelf.

AANBEVELINGEN

Op basis van de uitkomsten van ons onderzoek, doen wij de volgende aanbevelingen:

- Ga na of de huidige wijze van afvalscheiding de meest effectieve en meest opportune wijze is. Zoals geopperd, zowel door enkele respondenten, als in het bijgesloten artikel, kan de scheiding machinaal bij de verwerking plaatsvinden. Is dat werkelijk effectiever/ goedkoper/ beter voor milieu dan zelf scheiden?
- Verhoog de frequentie van het ophalen. Als men ervoor kiest bij de huidige wijze van plasticscheiding te blijven, is een keer per maand is voor grotere

huishoudens niet voldoende. Een keer per twee weken zou al een hoop schelen.

- Bovendien moet de afhaal dienst zich dan houden aan tijdstip van ophalen, mag geen onduidelijkheid zijn over tijdstip.
- Ga na of de wijze van opslag (thuis) is te veranderen. Is het mogelijk een scheidingswand in de grijze klike's te plaatsen? Dit scheelt zowel in ruimte en opslag als in de aanblik van de buurt. Een extra klike, of een houder voor de plastic zakken zou ook een goede oplossing zijn.
- Maak het voor inwoners gemakkelijk zelf een pakket klike's samen te stellen. De meeste mensen willen er niet nog een klike bij, maar anderen wel? Mensen dichtbij oud papier station doen papierklike weg, mensen dicht bij stortplaats plastic doen een eventuele plastic klike weg, mensen kunnen met burens afspreken om samen een klike te delen voor papier of GFT, enzovoort.
- Opslagplekken voor (huis)afval in de buurt, maken dat mensen minder lang met hun huisvuil moeten blijven zitten. Ze zouden te combineren kunnen zijn met glas- en papierbakken. Een grote container met gescheiden compartimenten voor verschillende afvaltypen (naar o.a. Berlijns voorbeeld). 55,5% van de respondenten zou immers graag gebruik maken van een dergelijke opslag.

ARTIKEL: Plastic held op sokken

Vanaf deze maand moet kunststof verpakkingsafval gescheiden worden van de rest van het huishoudelijk afval. ‘Plastic Heroes’ heet de campagne die dat moet bevorderen. Doeltreffend, of too little too late?

De Kunststofarchipel, ook wel de plastic soep genoemd, is een gebied vol afval in het noorden van de Grote Oceaan. De soep bestaat uit enorme hoeveelheden plastic die door de verschillende zeestromingen op deze plek bijeen zijn gedreven. Dagelijks komt er plastic bij. Fotograaf Chris Jordan fotografeerde de overblijfselen van jonge albatrossen in de regio. Jaarlijks sterven er tienduizenden aan het eten van plastic.

400.000 ton. Dat is het totaalgewicht dat Nederland jaarlijks aan kunststof- en plasticverpakkingen weggooit. Daarbij kunnen we denken aan drankflesjes, shampooflacons, patatbakjes, boterkuipjes en folie. Om deze afvalberg te verminderen moeten we die verpakkingen sinds 1 januari scheiden van de rest van het huishoudelijk afval, zo staat in de overeenkomst tussen de overheid, de Nederlandse gemeenten en de verpakkingsindustrie. Daartoe startte de overheid onder het motto Plastic Heroes een grootscheepse campagne. Een stoer oranje plastic poppetje met de handen in de zij werd gelanceerd, begeleid door de tekst: ‘Plastic afval kun je beter scheiden’. Ongetwijfeld, maar het hoe en waarom bleef onduidelijk.

Jannie Visscher, wethouder in Groningen, ziet niets in genoemde overeenkomst. Ten eerste zijn er praktische problemen: “We hebben in de binnenstad van Groningen zoveel mogelijk ondergrondse containers voor huishoudelijk afval. Daar kan geen container meer bij voor plastic afval, er is gewoon geen plaats voor.” Een structurele oplossing voor het afvalprobleem levert de overeenkomst volgens Visscher evenmin: “In mijn ogen is het dweilen met de kraan open: er is geen enkele prikkel om afvalproductie te voorkomen, ook niet om over te schakelen op meer milieuvriendelijke verpakkingen. Wij hebben gepleit voor brongerichte maatregelen, zoals statiegeld. Alleen daarmee maak je het probleem kleiner. Visscher verwijst naar een afgelopen najaar gehouden congres van de VAOP, een vereniging van 175 gemeenten die de krachten bundelt bij de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval. “Daar werd gevraagd wie er voor statiegeld was. Dat wilde de hele zaal. Maar ik vrees dat het statiegeld er niet komt. De rijksoverheid, het ministerie van VROM, heeft helaas te veel macht gegeven aan het bedrijfsleven, dat geen statiegeld wil. De huidige gang van zaken is niet goed voor het milieu, wel voor de portemonnee van het bedrijfsleven.”

Succesvolle methode stuit op kritiek van het bedrijfsleven

De gemeente kan kunststof of plastic scheiden door het huis-aan-huis in te zamelen, door aparte containers te plaatsen of via de zoge-heten nascheiding. De gemeenten Grootegast, Leek en Marum kregen tijdens het VAOP-congres de Recycling Award voor hun milieuzak, omdat ze daarmee een recordomvang inzamelen. Ruim negen van de tien inwoners doen mee. Maar uitgerekend deze succesvolle methode stuit op kritiek van het bedrijfsleven, omdat in de milieuzak ook sappakken worden

verzameld. Daarom krijgt de gemeente hiervoor een lagere vergoeding dan gebruikelijk voor kunststof afval.

“Eén methode is de plastics achteraf uit het afval te halen met onze moderne scheidingstechnieken”, leggen Leon Dirrix en Carlijn Lahaye van Essent Milieu uit: “Het wordt betaald uit de in 2008 ingevoerde Verpakkingenbelasting. Op iedere plastic verpakking of draagtasje zit een kleine belasting. Het geld gaat naar het opgerichte Afvalfonds, dat beheerd wordt door de Vereniging Nederlandse Gemeenten en Nedvang. Dat staat voor ‘Nederland Van Afval Naar Grondstoffen’. Nedvang is opgetuigd door de verpakkingindustrie om het verpakkingenbesluit uit te voeren. De gemeenten konden kiezen voor scheiding achteraf, zoals Essent Milieu dat doet, maar dan moesten ze wel voor 1 maart van dit jaar een contract hebben afgesloten met een installatie die op 1 mei 2009 zou werken met bewezen technieken.”

Vooruitlopend op het overheidsbeleid heeft Essent Milieu in Groningen een nascheidingsinstallatie gebouwd en twee jaar geleden begon het bedrijf daar proeven mee te doen. De nascheiding is een in Duitsland gangbare technologie bij het sorteren van kunststof materialen. Essent Milieu zet deze bewezen techniek in voor het nascheiden van kunststoffen uit huisvuil. De proeven zijn eerder dit jaar afgesloten en de nascheiding is nu een onderdeel van het productieproces. “We hebben het bewijs geleverd dat het technisch kan, we zijn nu nog bezig de installatie verder te optimaliseren,” legt Lahaye uit. Vijf gemeenten in het samenwerkingsverband Afvalbeheer Regio Centraal Groningen (ARCG) en zestien individuele Groningse gemeenten, samen goed voor 72 procent van de bevolking van deze provincie, hebben ervoor gekozen zich aan te sluiten bij de nascheidingsinstallatie van Essent Milieu. Voor de burger verandert er dus niets; geen aparte afvalbak of zak voor plastic afval in huis of geloop naar een aparte container in dorp of stad. Behalve Groningen heeft in Nederland alleen Omrin in Oudehaske een nascheidingsinstallatie. Nascheiding heeft een belangrijk voordeel voor het milieu ten opzichte van bronscheiding: er zijn geen extra vrachtransporten nodig zijn om de gescheiden aangeboden kunststoffen af te voeren.

“Als de afzet van deze producten stagneert, komt er niets van hergebruik terecht”

“De proeven hebben aangetoond dat met nascheiden een grotere hoeveelheid recyclebare kunststoffen kan worden teruggewonnen dan tot nu toe bij broninzameling het geval is. Bij inzameling aan de bron gaat het om de doelstelling dat jaarlijks zo’n zeven kilo plastic per inwoner geschikt is voor hergebruik. Wij hebben hier bij de nascheiding als doel om jaarlijks tien kilo terug te winnen voor hergebruik,” stelt Lahaye. Dat is overigens minder dan wat de inwoners van genoemde gemeenten Grootegast, Leek en Marum jaarlijks inzamelen. Scheiding aan de bron en vooral statiegeld zijn dus het beste, maar dan moet wel iedereen meewerken.

Overigens: niet alle kunststof verpakkingen zijn geschikt voor hergebruik. Neem de pakken melk of frisdrank. Sinds een tijd hebben die schenkdoppen van de kunststof PE, hetzelfde materiaal als aan de binnenkant van de pakken wordt gebruikt om er voor te zorgen dat de verpakking lekdicht is. De buitenkant van de verpakking

bestaat uit karton. Verpakkingen die bestaan uit een combinatie van kunststof met bijvoorbeeld karton zijn minder geschikt voor hergebruik. Die verpakkingen worden in Groningen dan ook niet afgescheiden, maar gaan naar de vuilverbranding. Dirrix legt uit wat er met de kunststoffen gebeurt die ze wel hebben afgescheiden: "Dit gaat onder meer naar de firma Plastinum in Emmen. Daar is een nieuwe techniek ontwikkeld, die het mogelijk maakt van de mix aan kunststoffen één nieuw soort kunststofkorrel te maken ondanks de verschillende eigenschappen van die stoffen. Uit die kunststofbrei, dat granulaat, maken ze diverse nieuwe producten zoals emmers, fleecedekking, speelgoed, dashboard van auto's, tennisballen of mobiele telefoontjes."

"Dat is mooi", zegt Visscher, "en gegeven het Rijksbeleid is nascheiding het beste wat we in Groningen kunnen doen. Maar wat als de afzet van deze producten stagneert? Ik vrees dat het plastic dan alsnog naar de afvalverbranding gaat en dat er op die manier niets van hergebruik terechtkomt."

Lopende banden

De scheidingsinstallatie van Essent Milieu te Groningen valt op door verschillende lopende banden en ronddraaiende trommels waar huisvuil doorheen gaat. In een stoffige, industriële omgeving als deze is een helm op het hoofd en een stofkapje voor de mond verplicht.

Carlijn Lahaye van Essent Milieu wijst op de opspringende plastic flessen die we kunnen zien door een kijkgat. Ze legt uit hoe de technologie werkt: "We hebben infrarood licht boven de lopende band met afval. Detectieapparatuur met de infraroodscanner zendt een lichtstraal uit naar de lopende band. Het licht weerkaatst en de apparatuur herkent zo de diverse soorten kunststoffen. Aan het einde van de lopende band zitten blaasmondjes. Als een bepaalde soort kunststof wordt herkend, blaast een korte, krachtige luchtstoot binnen een fractie van een seconde de plastic fles weg naar een sorteerbak. Via de sorteerbak gaat het plastic naar een balenpers. In een aparte stroom scheiden we folies af. Dat zijn bijvoorbeeld de plastic draagtasjes en de overige folieverpakkingen. Het gebeurt via een soort grijphandjes, waarvan de officiële naam filmgrabber is."

Bron: Tribune, Januari 2010

Tekst: Herman Damveld